

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

Затверджено
На засіданні кафедри спеціальної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

Силабус з навчальної дисципліни «Прийоми ефективної комунікації», що викладається в межах ОПП
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта,
спеціалізації 016.02 Олігофренопедагогіка.

Львів 2023 р.

Силабус курсу Прийоми ефективної комунікації 2023- 2024 навчального року

Назва курсу	Прийоми ефективної комунікації
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Для студентів спеціалізації 016.02 «Олігофренопедагогіка», спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
Викладачі курсу	Сікорська Леся Борисівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладачів	lesya.sikorska@lnu.edu.ua Lesya-sb@ukr.net https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/sikorska-l-b
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/pryyomy-efektyvnoi-komunikatsii
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб формувати професійний підхід до прийомів ефективної комунікації з іншими людьми. Тому у курсі представлено як огляд онтогенетичних та дизонтогенетичних аспектів становлення комунікативної діяльності, так і типологія та чинники розвитку комунікативних компетенцій в осіб з порушеннями мовлення, а також технології розвитку комунікативних компетенцій в осіб з порушеннями мовлення.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Прийоми ефективної комунікації» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «спеціальна освіта», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета. Засвоєння студентами знань про прийоми ефективної комунікації, їх різновиди, а також особливості застосування для осіб з ТПМ і порушенням інтелектом. Отримання певного власного досвіду і соціально-психологічного тренінгу і тренінгу сензитивності, усвідомлення та відчуття закономірностей функціонування людської психіки і набуття навичок активно взаємодіяти та впливати на психіку іншої особистості, враховуючи її потенційні, вікові та індивідуальні психологічні особливості, особливості мовленнєвого порушення, прогнозувати її поведінку та вчинки тощо. Розкриття особливостей психокорекції та психологічного консультування, як напрямків прикладної психологічної діяльності та особливості їх

	<p>застосування для осіб з ТПМ та порушеним інтелектом. Розвиток навичок застосування базових технік консультування та психокорекції.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. сформувати в студентів уявлення про прийоми ефективної комунікації, сутність та основну проблематику як психотренінгу, психологічного консультування, так і психологічної корекції як окремих видів психологічної практики, а також їх місце і роль в сучасній психологічній науці; 2. сприяти засвоєнню знань основних технологій групової тренінгової роботи та набуття вмінь і навичок планування, підготовки та проведення тренінгових занять для осіб з ТПМ. 3. розвинути навички встановлення контакту, партнерської взаємодії, візуальної психодіагностики, конструктивного підходу у вирішенні проблем соціальної взаємодії осіб з ТПМ, покращення, корекція та розвиток власної комунікативної компетентності у системі міжособистісних взаємин; 4. ознайомити студентів зі специфікою застосування прийомів ефективної комунікації.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків. - 1996. 2. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення. І. В. Мартиненко – 2016. 3. Конопляста С.Ю. Логопсихологія: [навч. посіб.] / С.Ю.Конопляста, Т.В.Сак; за ред. М.К.Шеремет. – К.: Знання, 2009. –293с. 4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник /Ф.С.Бацевич. –К.: Видавн. центр «Академія», 2004. –344с. (Альма-матер) 5. Бабич Н.М. Пошук нових шляхів формування комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями зору та інтелекту / Н.М.Бабич / Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць: Вип.9 / За ред. В.В.Засенка, А.А.Колупаєвої. –К.:ТОВ «Поліграф плюс», 2015. –С.8–13. 6. Піроженко Т.О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини: Монографія: ТОВ “Нора-прінт”, 2002. – 309 с. 7. Богущ А.М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи [Текст]: навч.-метод. посіб. / А.М.Богущ, Н.І.Луцан. –К.: Слово, 2008. –256 8. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2005. № 2. С. 5 – 19. 9. Сікорська Л.Б. Джерела набуття комунікативної компетентності. Перший всеукраїнський конгрес із соціальної психології «соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи». 18 – 20 жовтня 2010 року в місті Києві. «Соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи» [Електронний ресурс]. 10. Сікорська Л.Б. Комунікація, як одна з найважливіших сторін людського буття //Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності. Збірник тез круглого столу: 28 січня 2010 року. - Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – 194 с. С. 161 – 164.

	<p>11. Корніяка О.М., Сікорська Л.Б., Гомонюк В.О. Розвиток комунікативної компетентності фахівця на етапі професійної адаптації // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. Максименка С.Д. Київ. ДПІ Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Вид.10. – 249 с. – С. 113 – 122.</p> <p>12. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. Українська мова і література в школі. 2006. № 1. С. 3–7.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова:</p> <p>13. Богуш А.М. Теоретичні й методологічні засади формування мовленнєвої компетенції дошкільника / А.М.Богуш // Педагогіка і психологія. –2000. –№1. – С. 5-10.</p> <p>14. Гладченко І.В. Соціалізація дитини з обмеженими розумовими можливостями в сучасному освітньому вимірі</p> <p>15. Василькевич Х.М., Козій М.В. Урок психологічного розвантаження в школі: Методичний посібник. – Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 1999. – 43 с.</p> <p>16. Васьківська С.В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: Технологія ведення Консультативного діалогу. – К.: В. Главник, 2006.</p> <p>15. Пентилюк М. І. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Українська мова і література в школі. 2010. № 2. С. 2–5.</p>
Обсяг курсу	64 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять; 86 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>2.3.1. Загальні компетентності</i> ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>

	<p>ЗК-8. Здатність працювати в команді. ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК-11. Здатність приймати обґрунтовані рішення</p> <p><i>2.3.2. Спеціальні (фахові компетентності)</i></p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів. СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. СК-12. Здатність організувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції. СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей. СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності. СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. СКС 21. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.</p> <p>2.4. Програмні результати навчання (за освітньою програмою)</p> <p>РН 7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом. РН 13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності. РН 19. Створювати відповідний клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.б</p>
Ключові слова	Комунікативна компетентність, Комунікація, комунікативні компетенції, особи з порушенням мовлення, діагностика, технології, комунікативні компетенції, психокорекція комунікативної діяльності, сформованість структурних компонентів комунікативної діяльності.
Формат курсу	Очний, заочний
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем

Теми	Подано у формі СХЕМИ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	залік вкінці семестру письмовий+тестовий+усний+комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: логопедія, спеціальна педагогіка, спеціальна психологія, психологія розвитку, достатніх для сприйняття категоріального апарату та розуміння джерел з курсу «Прийоми ефективної комунікації».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, проектно-орієнтоване навчання, дискусія, мозковий штурм, психотренінг, соціально-психологічний тренінг, тренінг сензитивності, активна форма роботи, групові форми роботи
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер, динаміки
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку	1. Комунікативна діяльність як предмет психологічних досліджень.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Види комунікативної діяльності за параметрами її орієнтування. 3. Ефективна комунікація. 4. Неєфективна комунікація та її наслідки. 5. Проблема розвитку комунікативних засобів у психології 6. Структура мовленнєвої діяльності. 7. Особистісно-орієнтований аспект становлення комунікативної діяльності індивіда. 8. Структурно-функціональна модель комунікативної діяльності. 9. Особливості становлення комунікативної діяльності в дитячому віці. 10. Проблема комунікативного розвитку дітей із системними порушеннями мовлення в спеціальних медико-психолого-педагогічних дослідженнях. 11. Становлення комунікативної діяльності дітей із системними порушеннями мовлення первинного генезу. 12. Структура комунікативної діяльності. 13. Вихідні теоретико-методологічні положення діагностики комунікативної діяльності осіб із системними порушеннями мовлення. 14. Підходи до вивчення комунікативної діяльності осіб з мовленнєвими порушеннями. 15. Принципи дослідження комунікативних компетенцій осіб з порушеннями мовлення. 16. Модель дослідження комунікативної діяльності осіб з системними порушеннями мовлення. 17. Вихідні теоретико-методологічні положення діагностики комунікативної діяльності осіб із системними порушеннями мовлення. 18. Підходи до вивчення комунікативної діяльності осіб з мовленнєвими порушеннями. 19. Принципи дослідження комунікативних компетенцій осіб з порушеннями мовлення. 20. Модель дослідження комунікативної діяльності осіб з системними порушеннями мовлення. 21. Особливості комунікативної діяльності осіб із порушеннями мовлення у соціумі. 22. Характеристика комунікативної діяльності осіб із порушеннями мовлення в сім'ї. 23. Стан сформованості комунікативних вмінь та засобів у осіб з порушеннями мовлення. 24. Формування ефективної комунікації 25. Розвиток ефективної комунікації
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін
------	--------------------------	-------	---------------------------------	---------------	--------

/ дата / год.-		діяльності (заняття)* лекція, самостійна, дискусія, групова робота)			виконання
1	Тема 1. Сутність і значення ефективної комунікації 1. Комунікативні здатності і здібності. 2. Сутність комунікації. 3. Наслідк неефективної комунікації	Лекція, презентація до лекції	1. Корніяка О.М., Сікорська Л.Б., Гомонюк В.О. Розвиток комунікативної компетентності фахівця на етапі професійної адаптації // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. Максименка С.Д. Київ. ДПІ Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Вид.10. – 249 с. – С. 113 – 122. 2. Особливості міжособистісної комунікації у дітей із нормальним та порушеним мовленнєвим розвитком/ І.В.Мартиненко//Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. □ №24. □ С. 320 □ 324. 3. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення І.В. Мартиненко – 2016 4. Мартиненко І.В. Проблема труднощів у спілкуванні в загальних та спеціальних психологічних дослідженнях /І.В.Мартиненко// Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць / за ред. 76В.М.Синьова, О.В.Гаврилова.– Вип.	практичні Проаналізуйте проблеми неефективної комунікації	Завдання до наступного практичного заняття

			<p>IV. – Кам'янець-Подільський:ППМедобори–2006, 2014. □С.215 □225</p> <p>5. Мартиненко І.В.Роль емоцій у спілкуванні дітей в умовахмовленневого дизонтогенезу/І.В.Мартиненко//Науковий часопис НПУ іменіМ.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальнапсихологія.Зб. наукових праць. □ К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. □ № 28. □С.312 □317.</p> <p>Сікорська Л.Б. Джерела набуття комунікативної компетентності. Перший всеукраїнський конгрес із соціальної психології «соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи». 18 – 20 жовтня 2010 року в місті Києві. «Соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи» [Електронний ресурс]</p>		
1 тиж	<p>Тема 2. Сутність комунікативної діяльності</p> <p>1. Особливості становлення комунікативної діяльності в дитячому віці.</p> <p>2. Становлення комунікативної діяльності дітей із системними порушеннями мовлення первинного генезу.</p> <p>3. Структура комунікативної діяльності.</p>	Лекція, презентація до лекції	<p>1. Сікорська Л.Б. Комунікація, як одна з найважливіших сторін людського буття //Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності. Збірник тез круглого столу: 28 січня 2010 року. - Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – 194 с. С. 161 – 164.</p> <p>2. НекрасоваІ.М. Психологічні особливості комунікативної сфери слабозорих дошкільників з афективною поведінкою : автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.08 / І.М.Некрасова; Ін-т дефектології АПН України. –К., 2002. –20с</p> <p>3. Мартиненко І.В. До проблеми порушень комунікації у дітей ізтяжкими порушеннями мовлення//Науковий часопис НПУ іменіМ.П.Драгоманова.</p>	Обґрунтуйте роль комунікативної діяльності як предмет психологічних досліджень. Дайте характеристику видів комунікативної діяльності за її параметрами орієнтування.	Завдання до наступного практичного заняття, до

			<p>Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. – No 16.– С. 288 – 291.</p> <p>4. Мартиненко І.В. Логопсихологія. Курс лекцій. Навчальний посібник./І.В.Мартиненко. Київ: ДІА, 2014. 100 с</p> <p>5. Некрасова І.М. Психологічні особливості комунікативної сфери слабозорих дошкільників з афективною поведінкою : фвтореф. дис... канд. психол. наук : 19.00.08 / І.М.Некрасова; Ін-т дефектології АПН України. –К., 2002. –20с</p> <p>6. Омельченко І.М. Простір комунікативної діяльності дошкільників із затримкою психічного розвитку: структура, чинники недорозвитку, умови формування / І.М.Омельченко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. –Вип. XX в двох частинах, частина 2. Серія: соціальна педагогіка. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. –С.380–390.</p>	<p>Охарактеризуйте особливості становлення комунікативної діяльності в дитячому віці</p> <p>Окресліть актуальні проблеми комунікації.</p>	
2 тиж		Практичне заняття, опитування, презентація	<p>1. Сікорська Л.Б. Комунікація, як одна з найважливіших сторін людського буття //Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності. Збірник тез круглого столу: 28 січня 2010 року. - Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – 194 с. С. 161 – 164.</p> <p>2. Мартиненко І.В. Теоретико-методологічні засади експериментального дослідження комунікативної діяльності</p>		
3 тиж	Тема 3. Психологічний інструментарій дослідження комунікативних навичок і вмінь	Лекція, презентація до лекції		<p>Проаналізувати підходи до вивчення комунікативної діяльності осіб з мовленнєвими</p>	Завдання до наступного практичного заняття

	<p>1. Теоретико-методологічні положення діагностики комунікативної діяльності.</p> <p>2. Підходи до вивчення комунікативної діяльності осіб з мовленнєвими порушеннями.</p> <p>3. Принципи дослідження комунікації.</p>		<p>дітей старшогодошкільного віку з системними порушеннями мовлення/І.В.Мартиненко//Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки).Збірник науковихпраць/за ред.В.М.Синьова, О.В.Гаврилова.– Вип. V. – В2-хт., том 2.–Кам янець-Подільський: ПП 'Медобори–2006, 2015.– С.198–208.</p> <p>3. БацевичФ.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник /Ф.С.Бацевич. –К.: Видавн. центр «Академія», 2004. –344с. (Альма-матер)</p> <p>4. БабичН.М. Пошук нових шляхів формування комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями зору та інтелекту / Н.М.Бабич / Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць: Вип.9 / За ред. В.В.Засенка, А.А.Колупаєвої. –К.:ТОВ «Поліграф плюс», 2015. –С.8–13.</p> <p>5. ПіроженкоТ.О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини: Монографія: ТОВ “Нора-прінт”, 2002. –309с.</p> <p>6. БогушА.М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи [Текст]: навч.-метод. посіб. / А.М.Богуш, Н.І.Луцан. –К.: Слово, 2008. –256</p> <p>7. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2005. № 2. С. 5 – 19.</p> <p>8. БазарськийН.І. Про деякі особливості комунікативної поведінки / Н.І.Базарський // Мова і національна свідомість. –Воронеж, 1998. –С.63; 5.</p>	<p>порушеннями.</p>	
<p>4 тиж</p>		<p>Практичне заняття, опитування, презентація, групова робота</p>			

5 тиж.	<p>Тема 4. Формування і розвиток комунікативної компетентності</p> <p>1. Сутність і структура комунікативної компетентності.</p> <p>2. Стан сформованості комунікативних вмінь та засобів у осіб з порушеннями мовлення.</p> <p>3 Прийоми розвитку ефективної комунікації.</p>	Лекція, презентація до лекції	<p>1. Сікорська Л.Б. Джерела набуття комунікативної компетентності. Перший всеукраїнський конгрес із соціальної психології «соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи». 18 – 20 жовтня 2010 року в місті Києві. «Соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи» [Електронний ресурс]</p> <p>2. Корніяка О.М., Сікорська Л.Б., Гомонюк В.О. Розвиток комунікативної компетентності фахівця на етапі професійної адаптації // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. Максименка С.Д. Київ. ДПІ Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Вид.10. – 249 с. – С. 113 – 122.</p> <p>3. Дегтяренко Т.М. Мовленнєва та сенсорна системи та їх порушення: навч. пос. / Т.М.Дегтяренко, О.В.Лобанова, І.О.Дудченко. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2009. – 416 с.</p> <p>4.Орбан-Лембрик Л.Е. Структура комунікативного потенціалу особистості. / Л.Е.Орбан-Лембрик // Психологічні перспективи. –К., 2002. –Вип.2. –С.53-61</p> <p>5. Стадненко Н.М. Шляхи інтеграції дітей з особливими потребами в суспільство / Н.М.Стадненко // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник. –К.: Контекст, 2000. – С.59–60</p> <p>6. Тюття О. Комунікативна компетентність особистості / О.Тюття // Кроки до компетентності та інтеграції в</p>		Завдання до наступного практичного заняття
--------	---	-------------------------------	---	--	--

			суспільство: науково-методичний збірник. – К.: Контекст, 2000. –С.200–207.		
5 тиж.	Тема 5. Особливості комунікативної діяльності осіб з порушеннями мовлення. Сучасні підходи до формування комунікативної діяльності осіб з порушенням мовлення. Види основних комунікативних компетенцій. Психологічні засади формування комунікативної діяльності у осіб із порушеннями мовлення.	Лекція, презентація до лекції	1. Сікорська Л.Б. Комунікація, як одна з найважливіших сторін людського буття //Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності. Збірник тез круглого столу: 28 січня 2010 року. - Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – 194 с. С. 161 – 164. Мартиненко І.В. Комунікативний тренінг дітей старшогодошкільного віку з системними порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник/ І.В.Мартиненко.– Київ:ДІА, 2017.– 129 с. 2. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення 3. ІВ Мартиненко – 2016 4. КоноплястаС.Ю. Логопсихологія: [навч. посіб.] / С.Ю.Конопляста, Т.В.Сак; за ред. М.К.Шеремет. –К.: Знання, 2009. –293с.	4 год.	Завдання до наступного практичного заняття
6 тиж.		Практичне заняття, опитування, презентація, Виконання контрольних завдань Тем 1-5.		4 год	
7 тиж	Тема 6. Чинники розвитку ефективної комунікації в осіб з порушеннями мовлення. 1. Типи комунікативної діяльності осіб з	Лекція, презентація до лекції	1. Сікорська Л.Б. Джерела набуття комунікативної компетентності. Перший всеукраїнський конгрес із соціальної психології «соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи». 18 – 20 жовтня 2010 року в	4 год	Завдання до наступного практичного заняття

	<p>мовленнєвими порушеннями.</p> <p>2. Чинники, які впливають на комунікативний розвиток.</p>		<p>місті Києві. «Соціально-психологічна наука третього тисячоліття: досвід, виклики, перспективи» [Електронний ресурс].</p> <p>2. Дегтяренко Т.М. Мовленнєва та сенсорна системи та їх порушення: навч. Пос. / Т.М.Дегтяренко, О.В.Лобанова, І.О.Дудченко. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2009. –416с.</p> <p>3. Кравець Н.П. Організація у мікросоціумі спілкування дітей з інтелектуальним недорозвитком – одне із завдань соціального педагога / Н.П.Кравець //Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців соціальної роботи в Україні і за рубежом: М-ли Міжнародної науково-практичної конфер. 5 –6 травня 2003 р., Ужгород / [За заг. Ред. І.В.Козубовської, Т.І.Миговича]. – Ужгород: Мистецька лінія, 2003. –361с.</p> <p>Інформаційні ресурси</p> <p>4. Некрасова І.М. Психологічні особливості комунікативної сфери слабозорих дошкільників з афективною поведінкою : фвтореф. Дис... канд. Психол. Наук: 19.00.08 / І.М.Некрасова; Ін-т дефектології АПН України. – К., 2002. –20 с.</p>		
7 – 9 тиж	<p>Тема 7-8. Психологічні засади формування ефективної комунікації осіб з порушеннями мовлення.</p> <p>1. Модель практичної реалізації системи формування комунікативної компетенції осіб з мовленнєвими</p>	Лекція, презентація до лекції	<p>1. Корніяка О.М., Сікорська Л.Б., Гомонюк В.О. Розвиток комунікативної компетентності фахівця на етапі професійної адаптації // Актуальні проблеми психології. – Т.У: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. Максименка С.Д. Київ. ДПІ Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Вид.10. – 249 с. – С. 113 – 122.Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання</p>		Завдання до наступного практичного заняття

	порушеннями. 2. Напрями психологічної роботи з формування й розвитку комунікативної діяльності.		української мови. Українська мова і література в школі. 2006. № 1. С. 3–7. 2. Пентилюк М. І. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Українська мова і література в школі. 2010. № 2. С. 2–5. 3. Богуш А.М. Теоретичні й методологічні засади формування мовленнєвої компетенції дошкільника / А.М.Богуш // Педагогіка і психологія. – 2000. – №1. – С.5-10. 4. Сікорська Л.Б. Комунікація, як одна з найважливіших сторін людського буття // Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності. Збірник тез круглого столу: 28 січня 2010 року. - Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – 194 с. С. 161 – 164.		
8 тиж		Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота			